

xistickej filozofie a propagujú politické a vedecké poznatky pomocou osvetovej práce, alebo ľudovými univerzitami, či akadémiami.

E. Duda

● **TIEŇ Vatikánu nad Latinskou Amerikou.** — Vydavateľstvo Akadémie vied SSSR vydalo koncom minulého roku populárno vedeckú prácu I. Lavreckého *Tieň Vatikánu nad Latinskou Amerikou*.^{*} Lavreckij je aj našim čitateľom známy svojou knihou *Vatikán, náboženstvo, financie a politika* (SVPL 1958, s. 325).

Autor ukazuje v pravom svetle úlohu katolíckej cirkvi v Latinskej Amerike od prvých koloniálnych výbojov až do dnešných dní. Katolíckej cirkvi sa nevídaným násilím nad domorodým obyvateľstvom podarilo zakotviť v Južnej Amerike. Spomienka na misijnú činnosť katolíckych duchovných sa zachovala v indiánskom prísloví: „Býka sa chráňte spredu, osla zozadu a kňaza zo všetkých strán“. Násilné vnútenie katolicizmu, drancovanie a bezpríkladné vykorisťovanie, beštiálne potlačovanie každého najmenšieho náznaku odporu a mnoho iných „cností“ katolíckeho duchovenstva sa skrýva za jednoduchými slovami indiánskeho príslovia.

Katolícka cirkev bola a zostáva najväčším nepriateľom národnooslobodzovacieho boja juhoamerických národov. „...niet čiernejšej stránky v dejinách katolíckej cirkvi v Amerike ako pomer cirkevnej hierarchie k hnutiu za nezávislosť“ — písal americký historik Mecham (s. 105) Južná Amerika je jediný kontinent, kde katolícke vierovyznanie úplne prevláda. V Ázii katolícka cirkev nepochodila (len necelé 2,5 % obyvateľstva sa hlási ku katolicizmu), v Afrike — nehľadiac na veľké úsilie zo strany cirkvi — sú výsledky tiež minimálne (asi 8 % obyvateľstva

vrátane belochov sú prívržencami katolíckej cirkvi).

Podľa plánov Vatikánu Latinská Amerika má zostať baštou katolicizmu. Katolicizmus sa všemožnými prostriedkami snaží zamedziť národnooslobodzovací boj juhoamerických národov. Argentínsky klerikálny činiteľ Amadeo cynicky priznáva: „Nás hlboko znepokojuje možnosť veľkého povstania nás pod kombinovaným vplyvom marxistickej doktríny a svetovej revolúcie farebných národov“ (s. 170).

Čo všetko znepokojuje klerikálov a čo ich ešte len začne znepokojsť v budúcnosti. Veď víťazná vlna národnooslobodzovacieho hnutia už dosiahla aj brehy Latinskej Ameriky.

(Iš)

● **MEDZINÁRODNÝ SBORNÍK O NEURÓZACH.** — Problematika neuróz zasahuje na jednej strane do lekárskejších vied — najmä psychiatrie, neurológie a fyziológie vyššej nervovej činnosti, na druhej strane do spoločenských vied a do disciplín, skúmajúcich psychický život ľudí. Svojrázna „interferencia“ sociálneho, biologického a psychického spôsobuje, že sa o problematiku neuróz zaujíma nielen lekárska verejnosť, ale aj sociálni pracovníci, vychovávatelia, psychológovia a v neposlednom rade aj filozofi. Pri štúdiu neuróz sa totiž nevyhnutne uplatňuje aj svetonáhľad, chápanie vývinu a usporiadania spoločnosti, ľudských vzťahov, dynamiky a štruktúry ľudskej osobnosti, prístup k vzťahu telesného a duševného, k interakcii jednotlivca a spoločnosti a pod.

Naznačený charakter problematiky vtláčil pečať aj recenzovanému zborníku. Pri veľkom počte príspevkov od autorov najrozličnejšej ideovej príslušnosti, odborného zamerania a špecializácie ťažko by sme mohli očakávať jednotný a naprosto ucelený rozbor problémov, súvisiacich s liečbou, patogenézou a teoretickým a metodologickým rozpracovaním danej problematiky. Markantnou črtou zborníka je

^{*} I. Lavreckij, *Tieň Vatikánu nad Latinskou Amerikou*, Moskva 1961, s. 206.

naopak — to, že sa tu problematika neuró analyzuje a osvetľuje z najrozličnejších strán, súvislostí, aspektov, ba aj ideologických a svetonáhladových pozícií. Popri príspevkoch od našich a sovietskych odborníkov, ako aj od ďalších autorov zo socialistického tábora zborník obsahuje nemálo štúdií aj od autorov z kapitalistických štátov. Pri čítaní týchto statí sa na niektorých miestach nemôžeme ubrániť dojmu, že sa ich autorom nepodarilo vymaniť spod tlaku a vplyvu buržoáznej ideológie, ba na niektorých miestach nachádzame i vyslovene nesprávne náhľady. Aby sme však mohli účinne a presvedčivo bojovať proti takýmto náhľadom, musíme sa s nimi seriózne oboznámiť. Nazdávame sa, že práve na takom fóre, ako je psychiatrický kongres, kritická výmena náhľadov, podložená vecnou argumentáciou je nielen na mieste, ale dokonca je žiaduca, pretože podryva ilúzie, ktorým podľichajú niektorí vedeckí pracovníci na Západe.

Vcelku zborník — odhliadnuc od niektorých drobných tlačových chýb — prináša mnoho cenného materiálu, mnoho cenných a podnetných myšlienok a zaslúži si pozorné štúdium nielen zo strany lekárov, psychiatrov, vychovávateľov a ideologických pracovníkov, ale každého, kto sa usiluje o hlbšie pochopenie človeka a spoločnosti, o skutočne vedecké poznanie ľudského života, činnosti a medziľudských vzťahov.

Neuroses, Sborník prác v ruskom a anglickom jazyku, Praha 1961, str. 332.

J. Švihran

● O KYBERNETIKE. — Keď koncom roku 1947 vyšla kniha Norberta Wienera „Cybernetics or Control and Communication in the Animal and the Machine“ nikto by nebol tušil, že sa rodí nový vedný odbor s tak obrovským uplatnením v praxi a s takými ďalekosiahlymi perspektívami svojho rozvoja. Dnes, po vyše 10 rokov si už nemožno predstaviť

rozvoj modernej techniky, priemyslu ba ani rozvoj jednotlivých vedných disciplín bez kybernetiky. Jej uplatnenie siaha od vedeckého riadenia hospodárstva k automatizácii výroby cez astronautiku, konštruovanie zložitých prekladových zariadení po diagnostiku v medicíne a náročné teoretické výskumy v oblasti genetiky a činnosti mozgu.

Treba s uspokojením konštatovať, že u nás vyšli preklady najvýznamnejších prác z odboru kybernetiky tak od sovietskych ako aj západných autorov. Pre laikov sú však poväčšine veľmi náročné; hovoria skôr k špecialistom a odborníkom. Tým viacej treba oceniť záslužnú prácu, na ktorú sa podujal Juraj Bober; napísať knihu, ktorá v populárnej forme informuje široký okruh čitateľov o tomto novom vednom odbore, o jeho predmete, výsledkoch i perspektívach jeho rozvoja.

Boberova práca „O kybernetike“* veľmi dobre spĺňa svoju úlohu, myslím že ju treba považovať za prvú svojho druhu nielen u nás, ale i v zahraničnej literatúre. (Koncom minulého roku vyšla podobná, ešte rozsiahlejšia práca nemeckého autora Georga Klauusa „Kybernetik in philosophischer Sicht“.) V úvodnej časti autor podáva základné informácie o vzniku kybernetiky, o jej predmete, jej prvých priekopníkoch a najmä o jej zakladateľovi N. Wienerovi. V ďalších kapitolách rozoberá jednotlivé pojmy, na ktorých je vybudovaná teoretická stavba kybernetiky (samoriadiace sústavy, spätná väzba, informácia, program a programovanie, pamäťová jednotka).

Ako je známe Wiener definuje kybernetiku ako vedu o všeobecných zákonoch riadenia, kontroly a spojenia v strojoch, organizmoch a spoločnosti. Táto definícia predpokladá neobmedzené používanie metódy analógie a jej bezvýhradné uplatňovanie všade tam, kde sa pracuje s kvantitatívnymi a štruktúrnymi zákonitostami.

* Juraj Bober, *O kybernetike*. Bratislava 1961, str. 220.